

Ontwikkelingen in de gewasbescherming

Gewasbescherming is op vele manieren in het nieuws. Het toelatingsbeleid, de omwonenden, onderzoek van de NVWA, ontwikkelingen richting meer 'groene' gewasbescherming. De NAV zal via de Werkgroep Gewasbescherming u regelmatig op de hoogte houden van Nederlandse en Europese ontwikkelingen.

EUROPEES EN NATIONAAL TOELATINGSBELEID

De laatste jaren heeft in de EU harmonisatie plaatsgevonden van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen. Er is een lijst van toegelaten stoffen gemaakt en alleen middelen gebaseerd op die werkzame stoffen komen voor toelating in aanmerking in één of meerdere lidstaten. Ook is er een zonale indeling gekomen, waarbij Nederland in de Centrale zone zit. Hierbij kan een middel, als het eenmaal een toelating heeft in één van de landen in een zone ook makkelijker worden toegelaten in de andere landen in die zone. Van de oorspronkelijke 1000 werkzame stof-

fen zijn er nu nog zo'n 400 over. Van deze 400 stoffen zijn in januari 2015 77 stoffen aangemerkt als zogenaamde substitiestoffen, stoffen waarvan de EU vindt dat ze eigenlijk vervangen moeten worden door andere stoffen of technieken. De komende tijd zal hiervoor in elke lidstaat beleid worden gemaakt. In België heeft men bijvoorbeeld besloten om substitiestoffen die onmisbaar zijn in kleine gewassen ook toegelaten te laten in grote gewassen. De NAV pleit er voor om in Nederland ditzelfde beleid te implementeren.

Ook worden er per land toetsen ontwikkeld waarin de te vervangen stoffen worden vergeleken met alternatieve middelen of methoden. In de EU richtlijnen voor deze toetsen staat dat hierbij niet alleen technische maar ook economische factoren moeten worden meegewogen. De NAV dringt er bij de Nederlandse autoriteiten op aan om *daadwerkelijk* ook de economische factoren mee te wegen: immers een alternatief waarbij de bedrijfsvoering sterk wordt benadeeld is in de praktijk geen alternatief!

BEHOUD VOLDOENDE TOEPASSINGSMOGELIJKHEDEN

De industrie zet zich in voor behoud van een voldoende breed middelenpakket, mede door ook te investeren in 'groene' middelen met een laag risico. Maar ook de akkerbouwers kunnen zelf veel doen: zorgvuldig werken, zorgvuldig omgaan met verpakkingen, alleen volgens etiket toepassen enzovoort. De NVWA publiceerde vorige week een onderzoek waarbij van de 300 gecontroleerde akkerbouwers 90% zich aan de regels hield. Grootste probleem was het onvoldoende inwendig reinigen van de spuitapparatuur, waardoor middelen uit een vorige bespuiting op een gewas werden teruggevonden waar ze niet horen.

Minder middelen, meer ontwikkelingen richting groene gewasbescherming. Laten we er met elkaar op een goede manier mee omgaan, waarbij de NAV de overheid vraagt ook aandacht te houden voor de bedrijfs-economie van de boerenbedrijven.

Toolbox Emissiebeperking voor hulp en informatie

Om telers in alle sectoren te helpen de afgesproken doelen van een duurzame gewasbescherming te bereiken is door Nefyto (vereniging van gewasbeschermingsmiddelenproducenten), Agrodis (vereniging van toeleveranciers), LTO en de Unie van Waterschappen de Toolbox Emissiebeperking opgezet. We interviewden projectleider Klaas Jilderda (BASF).

Wat houdt de toolbox precies in?

De toolbox is begin 2014 gelanceerd. Er zijn door het hele land lezingen gehouden en er zijn advieskaarten gemaakt die door adviseurs en telers kunnen worden gebruikt om op het bedrijf waar nodig met aanpassingen de emissies verder te beperken. Ook is er een website (www.toolboxwater.nl) waarop alles terug te vinden is.

De toolbox is er nu ruim een jaar, wat

zijn de bevindingen tot nu toe?

Inmiddels hebben ongeveer 9000 mensen een bijeenkomst bezocht. De bedoeling is dat adviseurs met telers het bedrijf nalopen op verbeterpunten, maar telers kunnen ook zelf met de kaarten aan de slag. Inmiddels heeft ongeveer 20% van de telers die met de toolbox hebben gewerkt veranderingen aangebracht en overweegt 25% dit.

Wat ziet u als de eerste verbeterpunten voor akkerbouwers?

Er zijn twee belangrijke punten. Ten eerste is het belangrijk je te realiseren dat erfemissies de helft van de emissies vormen. Het is dus zaak om zo zorgvuldig mogelijk om te gaan met spoelen van spuiten, niet te morsen enzovoort, maar ook bijvoorbeeld het verzamelen van seals van verpakkingen en op een goede wijze afvoeren helpt al veel. Inmiddels is een erfemissiescan in de maak, die later dit jaar beschikbaar komt. Hiermee kunnen telers zelf

makkelijk vaststellen waar erfemissie op hun bedrijf voorkomt en dan gericht op die punten verbeteren. Ten tweede is een correct gebruik volgens het wettelijk gebruiksvoorschrift belangrijk. Op het etiket staat precies hoe een middel mag en dus moet worden toegepast, het is zaak dat telers dat correct uitvoeren. Uit het vorige week gepubliceerde onderzoek van de NVWA blijkt dat 90% van de akkerbouwers alles goed doen, een klein percentage bewust de regels overtreedt en de rest door onwetendheid of onzorgvuldigheid fouten maakt. Pas bij 100% naleving van de voorschriften is de emissie echt minimaal.

Wat wilt u de NAV-leden nog meegeven?

Voor het behoud van een effectief middelenpakket is het essentieel dat emissies naar de omgeving zo veel mogelijk beperkt worden en goed nadenken waar dat kan is belangrijk. Hierin zijn de telers zelf de belangrijkste factor!

De zachte winter 2015 zorgt er nu al voor dat bepaalde ziekteverwekkers zich openbaren. De eerste waarschuwing voor overblijvende schimmelziekten als roesten en meeldauw in granen is al geplaatst. Te verwachten valt ook dat aardappelopslag zich het komende voorjaar stevig zal manifesteren. Gezien de problemen met aardappelziekte in 2014 is extra alertheid in de bestrijding van opslag en andere mogelijke haarden van groot belang. We prijzen ons dan ook gelukkig dat de teeltverordeningen vanuit het voormalige Productschap Akkerbouw op dit gebied, weliswaar dan nu in de vorm van wetgeving, blijven bestaan. Gewasbescherming begint toch altijd bij preventie en schoon en gezond uitgangsmateriaal.

Waar een plaag toe kan leiden zien we in

het Noorden bij de muizenplaag. Bekend zijn inmiddels de zwaar aangetaste weilanden, maar de problemen zijn ook zichtbaar in aangetaste aardappelen en bewaarpeen. Vorig jaar zijn er al percelen graszaad compleet verwoest door deze knaagdieren. De bestrijding van deze veldmuizen is een groot probleem sinds we geen muizenbestrijdingsmiddelen in het open veld mogen toepassen. Daarnaast maakt de bureaucratie zich direct klaar om oplossingen in de wielen te rijden. Zo roept het Ministerie van Infrastructuur en Milieu dat een CO2 vergassingsmethode als gewasbescherming aangemerkt moet worden en derhalve een toelating via het Ministerie van Economische Zaken nodig heeft. En ondertussen mengt ook mevrouw Thieme's Partij voor de Dieren zich in de strijd door deze

muizen te willen beschermen, waarvoor ze weer de één of andere Europese regel van stal weet te halen...

Natuurlijk, bestrijding is het laatste redmiddel in de gewasbescherming. Vruchtwisseling, resistenties, monitoring en teeltmanagement blijven de basis. Maar om oogstzekerheid te garanderen zijn mechanische, biologische en chemische ingrepen nodig. Het is daarom ook bemoedigend dat de NVWA naar buiten bracht dat 90% van de akkerbouwers zich al goed aan wet- en regelgeving houdt. Maar om echt alle telers een voldoende te laten scoren heeft dezelfde NVWA wel aangekondigd extra controles in te stellen. Een gewaarschuwd mens telt voor twee, zodat hopelijk dit muisje géén staartje zal krijgen...

Teun de Jong

Laat voedsel buiten vrijhandelsverdragen

De Europese Unie is bezig met vrijhandelsverdragen met Canada (CETA) en de Verenigde Staten (TTIP). Daarover hebben al vaker artikelen in dit blad gestaan. In De Boerderij van 10 februari jl. stond een interview met Albert Jan Maat van LTO Nederland over TTIP en hij was dolenthousiast over de mogelijkheden die dit verdrag voor de Nederlandse landbouw zou opleveren. In de eerdere publicaties over dit onderwerp kwam al naar voren dat de NAV hier minder enthousiast over is en zeker ook risico's voor de Nederlandse landbouw ziet.

De NAV is niet tegen handel, want boeren moeten hun producten natuurlijk kunnen verkopen. En omdat Nederland voor veel producten meer produceert dan in ons land nodig is, moeten we ook kunnen exporteren. Maar de NAV is ook van mening, dat er voor dergelijke handel spelregels nodig zijn. In een volledig vrije markt zullen Nederlandse boeren nooit structureel kostendekkende prijzen voor hun producten krijgen. Onder andere omdat door de vele relatief kleine aanbieders het aanbod vrijwel nooit goed op de vraag is af te stemmen. Verder vindt de NAV dat voedsel en voedselproductie voor de samenleving veel te belangrijk zijn om aan de grillen van de vrije markt over te laten. Diverse studies die vorig jaar zijn uitgevoerd, o.a. door het LEI, laten zien dat de gevolgen van TTIP voor de Nederlandse landbouw niet alleen

maar positief zijn. Voor een aantal sectoren van de voedselindustrie biedt het akkoord mogelijkheden, maar dat is niet direct ook een voordeel voor de producent. Op dit moment heeft de fritesindustrie van NW-Europa op de wereldmarkt een sterke concurrentiepositie, maar dat komt dan vooral omdat de prijs voor de vrije teler op minder dan een kwart van de kostprijs ligt! In de VS vindt de voedselproductie doorgaans plaats in veel minder dichtbevolkte gebieden dan in Europa. Daardoor zijn bijvoorbeeld de eisen aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de VS minder streng dan in de EU. Eén van de elementen van TTIP is dat men wederzijds elkaars standaarden wil erkennen. Wanneer de EU haar hogere standaarden vasthoudt, dan komt de Nederlandse landbouw wel in een slechtere concurrentiepositie.

OOK VOORDELEN

Natuurlijk kan een handelsverdrag ook voordelen opleveren. Zo zou bijvoorbeeld door het op elkaar afstemmen van fytosanitaire eisen de export van Nederlands pootgoed naar de VS mogelijk kunnen worden. Maar dat kan ook geregeld worden zonder zo'n veelomvattend handelsverdrag. De ervaringen met een handelsverdrag van ca. 20 jaar geleden (Blairhouse akkoord) zijn negatief. Toen heeft Europa haar bescherming van de teelt van plantaardig eiwit geruild tegen iets heel anders, namelijk de toegang van Europese banken en verzekeraars tot de Noord- en

Zuid-Amerikaanse markt. De gevolgen hiervan maken het nog steeds vrijwel onmogelijk om in de EU weer de teelt van plantaardig eiwit van de grond te krijgen.

Maat waarschuwt in het interview wel voor de keiharde onderhandelingsstactiek van de VS. Laten we die waarschuwing ter harte nemen en heel voorzichtig zijn met een veelomvattend TTIP en CETA en minimaal de agri- en foodsector buiten het verdrag houden.

NAV

ALV en jaarcongres

Op 11 februari zijn tijdens de ALV de bestuursleden Teun de Jong, Hans van Kessel en Keimpe van der Heide voor twee jaar herkozen en Kees van Dijk, Klaas Hoekstra en Joop van de Wiel voor drie jaar. Ook werd de jaarrekening goedgekeurd. Tijdens de borrel werd onder dankzegging door de voorzitter afscheid genomen van Henk Weinans. Daarna volgde het jaarcongres over risicomangement. Na een algemeen overzicht van de risico's waren er lezingen over termijnmarkten en over het nut van goede contracten en leveringsvoorwaarden. Ook de verschillende typen weersverzekering kwamen aan bod. Een avond met veel informatie gevolgd door een levendige discussie.

Voor een uitgebreid verslag van het jaarcongres zie www.nav.nl.

NAV

'Akkerbouwer is manager zijn, ondernemen en samenwerken'

Elke maand laten we onder de titel 'NAV-er in beeld' een NAV-lid aan het woord. Dit keer Jakko Biesheuvel, akkerbouwer in Middenmeer, gemeente Hollands Kroon, Noord-Holland. Een goede kwaliteit is zeer belangrijk bij de afzetmogelijkheden van de producten.

Jakko (28) woont in Nieuwe Niedorp samen met Jette Wilms ongeveer zeven kilometer van het akkerbouwbedrijf in Middenmeer, waar hij samen met zijn vader boert. 'Wij zijn twee verschillende ondernemers, wat juist een aanvulling op elkaar is. Mijn vader is juist de technische man op het bedrijf en ik heb meer interesse om juist betere opbrengsten te halen. Hierdoor kunnen we aan de ene kant de kosten 'laag' houden doordat we de onderhoudskosten in eigen beheer doen, en aan de andere kant de gewassen verbeteren', aldus Jakko

HET BEDRIJF

'Het akkerbouwbedrijf is 144 hectare. De grond varieert van 5% tot 55% afslibbaar, globaal tussen de 25% en 45%. Wij zijn een gangbaar akkerbouwbedrijf. Ons bouwplan is: 42 hectare chipsaardappelen, 3 hectare pootgoed voor eigen vermeerdering, 8,5 hectare zaaiuien, 17 hectare suikerbieten, 11,5 hectare graszaad. We verhuren 7 hectare voor de bollenteelt en we ruilen 11 hectare met een koolteler voor aardappelland. De rest is voor de graanteelt. Nu kunnen mijn vader en ik het werk zelf doen. Alleen in de oogstperiode zijn er losse arbeidskrachten nodig. In de toekomst wil ik het bedrijf definitief overnemen en hoop ik het werk zo te organiseren dat ik het bedrijf vrijwel alleen kan doen. Het zou kunnen dat de pootaardappelen dan aangekocht gaan worden i.p.v. eigen vermeerdering. Nu kan dat nog wel om zowel de arbeid van mijn vader als van mij zo rendabel mogelijk in te zetten.'

HANDEL

'Naast de teelt van chipsaardappelen telen we zaaiuien voor de vrije markt. Deze gaan, evenals de aardappelen, in de losse bewaring. Naast de teelt vinden we het mooi dat je zelf kunt bepalen wanneer in het seizoen je de uien afzet. Belangrijke afweging voor het tijdstip van verkoop vinden we de kwaliteit van het product. Als

deze niet goed genoeg is om lang te bewaren proberen we direct ons verlies te nemen zodat de uien die we afleveren evengoed een redelijk product blijft. Dit resulteert in een redelijk vaste afnemer. De laatste zeven jaren zijn ze zes keer naar dezelfde gegaan. Als de kwaliteit goed is zetten we meestal toch een gedeelte vóór de Kerst en een gedeelte ná de Kerst af. Om zo in ieder geval de kansen te spreiden.'

DUURZAAMHEID

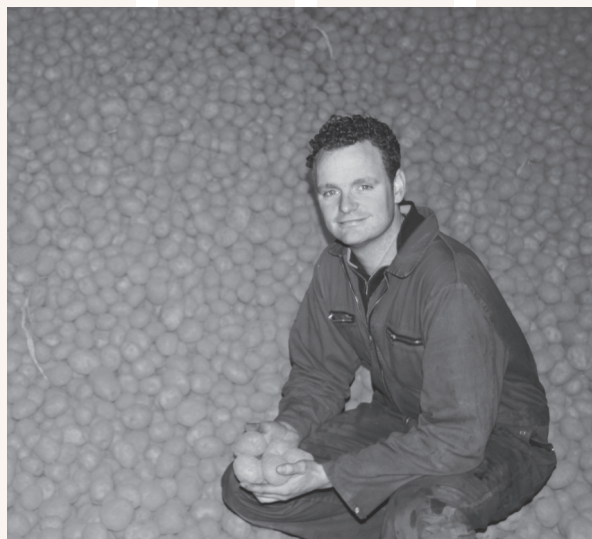
'Ik denk dat op ons bedrijf door 1 op 4 te telen de grond voldoende rust krijgt. We telen granen voor de aardappelen en verbouwen als rustgewas ook graszaad. Om de aaltjesproblematiek zo goed mogelijk te beheersen volgen we de ontwikkeling van aaltjesresistente rassen op de voet en gebruiken die rassen ook waar mogelijk. Als we 1 op 5 zouden gaan telen vind ik dat we te veel inkomen inleveren en dat wil ik niet. Mijn streven is een opbrengstverhoging van 10% voor de teelt van alle gewassen. Boeren zijn managers en het akkerbouwer zijn moet ook vooral renderen.'

BELANGENBEHARTIGING

'Hier in de provincie Noord-Holland zijn veel veeteeltbedrijven. Die belangen worden ruimschoots vertegenwoordigd. De akkerbouwbelangen, zoals nu voor de mestwetgeving, zijn ondergeschikt! Daarom is het nodig dat de Nederlandse Akkerbouw Vakbond er is en zich inzet om deze steeds te benadrukken en in Den Haag aan tafel te zitten en voor ons belang te vechten. In dit gebied probeer ik samen met Tom Koenraadt en Bram van Woerkom de NAV-kar te trekken. Het mestbeleid is een hot item. Nu stevenen we af op grondverarming en kunnen we onze gewassen onvoldoende geven om goed te groeien. Het is goed dat de NAV hier ook actief mee bezig is. Jonge akkerbouwers bereiken is moeilijk, maar wel hard nodig. Hoe dat moet is een uitdaging voor de NAV in dit gebied en voor ons als regiobestuur.'

GRONDPRIJZEN

'In onze regio zie je hoge prijzen voor

Jakko Biesheuvel

uurgrond en grondaankoop. Ik zou zeggen: 'Gun elkaar wat'. Ik bedoel ermee dat we als boeren het elkaar niet onmogelijk moeten maken grond te verwerven. Er zijn grenzen en we moeten de prijzen niet onnodig opdrijven tot onbetaalbaar.'

VRIJE TIJD

'Ons bedrijf vraagt de volle aandacht. Wel maak ik bewust tijd voor ontspanning zoals sporten of korte vakanties', aldus Jakko Biesheuvel, die akkerbouwer zijn een fantastisch beroep vindt!

NAV

Agenda

KORTE KETENS

Op 12 maart wordt op Proefboerderij Droevendaal in Wageningen een bijeenkomst georganiseerd speciaal bedoeld voor gangbare en biologische boeren die overwegen om direct aan consumenten te leveren. Ook boeren met ervaring hiermee zijn van harte welkom. Meer informatie op <http://aardeboerconsument.nl/koop-van-buurman-boer/naar-je-klant-je-buurt?>

BODEM ANDERS!

Op 19 en 20 maart vindt in het kader van het jaar van de bodem een conferentie plaats van het Voedsel Anders netwerk. Op 19 maart zijn er excursies naar Brabantse boeren, gevolgd door een filmavond. Op 20 maart is de conferentie in de Brabantshallen in Den Bosch met sprekers en workshops, films en een infomarkt. Meer informatie op www.voedselanders.nl

Werkbezoek Annie Schreijer- Pierik

Op 6 februari bracht Europarlementariër Annie Schreijer-Pierik (CDA) een werkbezoek aan de NAV. Met het bestuur werd gediscussieerd over vrijhandelsverdragen, het GLB, het mestbeleid en mededinging. Ook werd een bezoek gebracht aan het bedrijf van Jaap Vermeer, pootgoedteler in Swifterbant. Een nuttig werkbezoek!

Regioavond Noordoost

Op 17 februari vond in Musselkanaal de regioavond Noordoost plaats. Teun de Jong heeft verteld over het GLB, met name de daling van de directe betalingen voor telers in dit gebied en de vergroening. Daarna vertelde Bert Waterink (voorheen Pro-

Vereenvoudiging GLB

Staatssecretaris Dijksma heeft bekend gemaakt welke vereenvoudigingsvoorstellen voor het GLB zij naar Brussel wil sturen. Het belangrijkste bij de vergroening is dat voor de vanggewassen geen mengsel van twee soorten meer verplicht is. Ook mogen sloten breder dan zes meter toch tot een maximum van zes meter worden meegesteld en mogen akkerranden breder dan 20 meter zijn.

En wat deed de NAV nog meer in februari?

- Aan de Tweede Kamerleden van de Commissie voor Economische Zaken is gevraagd om aan te dringen op het hanteren van bestuurlijke boetes in plaats van het strafrecht bij overtredingen van teeltverordeningen. De commissie heeft deze brief doorgestuurd aan de staatssecretaris, die eind februari vooralsnog afwijzend heeft gereageerd op ons voorstel.
- Het bestuur heeft actief gelobbyd voor vereenvoudiging van het nieuwe GLB.
- Op het gebied van bemesting wordt nadrukkelijk gewaarschuwd tegen uitputting van met name fosfaat. Ook zit de NAV in de stuurgroep van het onderzoek naar equivalente maatregelen voor bemesting. Hierin zien de onderzoekers wel mogelijkheden, maar onduidelijk is of deze in 2015 beschikbaar komen.
- Er is een bezwaarschrift ingediend bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen tegen het aanwijzen van de Oude en Nieuwe Bildtdijken als beschermd dorpsgezicht en met name tegen in dit besluit betrekken van de aangrenzende en tussenliggende akkerbouwgronden, in totaal ongeveer 2500 ha.
- Het bestuur heeft samen met de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) gepleit tegen een jachtverbod in de gebieden rondom natuurgebieden in Noord-

ductschap en nu werkzaam bij NVWA) wat de gevolgen zijn van de overgang van teeltverordeningen naar het Ministerie van Economische Zaken. Het was een nuttige avond met veel vragen en discussie.

- Holland. Op 2 maart hebben de Provinciale Staten van Noord-Holland het jachtverbod ook daadwerkelijk afgewezen.
- Bij de Provinciale Staten van Friesland is het pleidooi van LTO gesteund om brandganzen die geschoten worden als schadebeperking te mogen gebruiken als voedsel. Nu mogen ze niet worden verhandeld. Daarmee gaat een goede voedselbron verloren.
- Er is deelgenomen aan een workshop van de Brabantse Milieufederatie en aan de bijeenkomst met Dijksma over agrarisch natuurbeheer, waarbij de NAV-visie goed kon worden overgebracht.
- De bijgewerkte kostprijberekeningen zijn te vinden op de website. Vooral bedoeld als leidraad voor berekeningen voor het eigen bedrijf!
- Teun de Jong heeft een gastcollege gegeven aan de HAS Den Bosch en een lezing over gewasbescherming voor het bestuur van de Agrarische Jongeren Friesland.
- De drie brancheorganisaties Akkerbouw (Granen, Suiker, Aardappelen en overige akkerbouwgewassen) hebben erkenning gekregen en de nieuwe Sectie Teelt met vanuit de NAV twee leden en een adviseur heeft een eerste bijeenkomst gehad.

Voordelig kennismaken met de NAV!

Nog geen lid van de enige echte, onafhankelijke en sectorale vakbond van en voor akkerbouwers, de NAV? Word dan nu lid. Dat is nu heel aantrekkelijk: tot 1 januari 2016 betaalt u € 100,-. Of: u bent al lid maar uw buurman of vriend nog niet? Help de NAV versterken en overtuig uw collega van het goede en nuttige werk van de NAV. Ook voor uw collega geldt: tot 1 januari 2016 is de contributie slechts € 100,-. De NAV is puur sectoraal voor het akkerbouwbelang en stelt het inkomen van akkerbouwers centraal. Belangenbehartiging kan plaatsvinden zonder concessies te doen aan andere sectoren. De NAV zet zich in voor faire opbrengstprijzen, dat wil zeggen integrale kostprijs (dus inclusief vergoeding voor eigen arbeid en eigen vermogen) plus ondernemersmarge. De vakbond strijdt voor betere toekomstkansen dan degenen die de akkerbouw willen overleveren aan de grillen van de (wereld)markt. U ziet het: de NAV is uniek. Lid worden kan via het inschrijfformulier. Dit kunt u vinden op www.nav.nl of pak de telefoon (0168 - 329 130).

Contactpersonen

Voorzitter
Teun de Jong
0518 - 400 081

Regio Noord
Jelte Wiersma
0594 - 688 804

Regio Noordoost
Berend Jansma
0599 - 326 308

Regio Flevoland
Keimpe van der Heide
0320 - 213 611

Regio Noord-Holland
Tom Koenraadt
06 - 11 47 21 39

Regio Zuidwest
Kees van Dijk
0167 - 502 211

Regio Zuid
Kees van Dijk
0167 - 502 211

**Nederlandse
Akkerbouw Vakbond**
Groeneweg 62
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130
fax : 0168 - 328 735
e-mail : info@nav.nl
website : www.nav.nl
twitter : [@NAV_AkkerBouwer](https://twitter.com/NAV_AkkerBouwer)

